

Fabiani maxime, non ignoret Schelstratius, nihilominu Romanos Pontifices a Fabiano sepeliri cœpisse in Callisti, seu in Catacumbis tradit, nequaquam animadvertens ante Fabianum ibi sepultos & Urbanum & Antherum saltem, quemadmodum disertissimis testatur verbis author libri Pontificalis.

Labbeus par. 1. Chronologicae historiae pag. 103. asserit anno Christi 258. Sixto II. Pontifice Maximo die 29. Junii levata fuisse e Catacumbis SS. Petri & Pauli corpora. At a quibus authoribus id didicerit, ne leviter quidem indicare dignatur. Quare non immerito eruditi ceteroquin Jesuitæ negligentiam, vel si placet omissionem redarguit Johannes Pearsonius in Annalibus Cyprianicis ad annum Consulatus Tusci & Bassi, periodi Julianæ 4971. aerae christianæ 258. num. 11. „ Quid Cyprianus (inquiens) exul fecerit hoc anno, „ nescimus; & de Xysto (Papa) fere nihil habemus. Hic „ tantum mihi aurem vellit Philippus Labbeus, & commo- „ nuit, ut aliquid de Xysto scriberem. Ille enim de Xysto „ agens hoc anno, primus, & solus, ut opinor annota- „ vit; 29. die Junii levata fuisse e Catacumbis SS. Petri & „ Pauli corpora; nullamque suæ sententiæ rationem reddi- „ dit, nullam observationis suæ utilitatem proposuit; quam- „ vis & ratio haud mala, & utilitas haud parva subesse „ videtur „.

Sed nec Pearsonius ipse diligentior, aut *κρίτιωτερος* Labbeo (a). Nam haud malam, ut ipse ait, Labbeanæ sententiæ ratio-

(a) Sic autem prosequitur Pearsonius loc. cit. „ Ratio, si recte „ capio, in antiquissima Deposi- „ tione Martyrum continetur, ubi „ hæc leguntur: 11. Cal. Julii „ Petri in Catacumbas, & Pauli „ Ostiense, Tusco & Basso Coss. „ Et ad marginem Bucherius. Ne- „ scio quid hic sibi velint hi Con- „ sules forte aliunde luxati. Scili- „ cet ex communi sententia Pe- „ trum & Paulum hoc die passos „ esse putavit, quorum Passionem „ cum sub Nerone contigisse omnes

„ noverint, quid hi Consules hic „ facerent, videre non potuit. „ Verum enim vero non de Passio- „ ne, sed de translationis tempore „ hic agitur. Apostolos passos Ne- „ rone, & Vetere Coss. Tusco „ & Basso Coss. translatos esse do- „ cuit sub Xysto auctor depositio- „ nis Martyrum. Idem voluit ge- „ storum Pontificalium auctor, sed „ Episcopos permutavit, ut sæpe „ solet, & pro Xysto Cornelium, „ ut pote notioem posuit. Sic „ enim ille: Hic temporibus suis „ cor-

rationem subinde collocans in verbis Indiculi depositionis Martyrum ab Ægidio Bucherio primum editi, 11. Cal. Julii Petri in Catacumbas, & Pauli Ostiense Tusco & Basso Coss. non animadvertit his Indiculi verbis, quod spectat ad Petrum, oppositum innui, cujus translatio (si tamen ibi de translatione est sermo) non in Vaticanum, uti narrat Labbeus, sed in Catacumbas facta fuisse dicitur. Ad hæc idem voluisse ait, ac Indiculus, authorem libri Pontificalis, etsi perperam Cornelio tribuerit, quod Indiculus Sixti II. temporibus assignat, quasi authoris illius narratio in reliquis conveniat, qui alias in re principe ab Indiculo dissentit: historiamque in litteris Magni Gregorii ad toties memoratam Augustam descriptam nulla omnino fide dignam dictatorie pronuntiat, ne quid dicam de novitate sententiæ, qua Apostolorum Martyrium extra 29. Junii diem collocandum censet, ex perperam intellectis Sylviani laterculi verbis (a); lau-

„ corpora Apostolorum Petri & „ Pauli de Catacumbis levavit no- „ tu. Inde Pseudo-Isidorus eam- „ dem historiam fictitiæ Cornelii „ Epistolæ inseruit. Neque erat „ huic narrationi fides abroganda „ propter auctoritatem Gregorii „ Magni, cum historia, quam „ ille narrat nulla omnino fide di- „ gna sit. Cajus quidem, qui cir- „ ca annum Domini CC. scripsit, „ ostendit Apostolorum trophæa, „ tunc temporis in Vaticano & „ Ostiensi asservata fuisse. Hæc „ igitur trophæa qualiacumque fue- „ re, in Catacumbas translatisse vi- „ detur Xystus, magis in dies sa- „ viente persecutionis ardore, ut „ ibi stationes tutius haberi pos- „ sent. Hujus observationis utili- „ tas diem respicit, quo facta esse „ dicitur Translatio, nempe ter- „ tium Kalendas Julii, quo die „ vulgo putant eos Apostolos passos „ esse contra Veterum sententiam,

„ qui ultimo Neronis anno eorum „ martyrium adscribunt. Ultimo „ enim Neronis anno vicessimono „ Junii pati non potuerunt, quia „ ipse Nero sexto die Junii perit. „ Sed, si alio die depositio facta „ est, alio Translatio, quam se- „ cuta est postea sollempnitas, salva „ erit interim sententia. Et sane „ ante Pseudo-Isidori ætatem, ante „ gesta Pontificalia alius dies assi- „ gnabatur. Nam Polemius Syl- „ vius in laterculo suo, sacra pro- „ fanaque Festa continente anno „ Christi cccxlix. evulgato, hæc „ habet: viii. Kal. (Martii) De- „ positio SS. Petri & Pauli. De „ qua varietate alibi a nobis di- „ sputatum est „.

(a) De anno aerae Christianæ, deque mense ac die, qua Apostolorum Principes passi sunt, consule, si placet, quæ habentur in nostris ad Cortesii librum 2. de Romano itinere gestisque D. Petri adnota-

laudatumque Indiculi Bucheriani locum, quem Pearsonius pro memoria translationis Petri & Pauli in Catacumbas sub Consulatu Tusci & Bassi, accipienda esse contendit, multo simplicius ac probabilius intelligi debere de Festo ipso Passionis Beatissimorum Apostolorum, cl. vir Petrus Morettus existimat num. LVIII. & seqq. sæpe citatæ Disputationis, ubi singulis difficultatibus quæ adversus hanc suam interpretationem in medium proferri possent, plenissime diligentissimeque occurrens, Antonii Pagii, Francisci Blanchinii, aliorumque recentissimorum Criticorum in eodem translationis Apostolorum ad Catacumbas argumento pertractando, negligentiam erroresque demonstrat (a).

Jam

tionibus, pag. 88. & seqq. Supponit autem Pearsonius voculam *Deposito* in laudatis Polemii Sylvii verbis: VIII. Kal. (Martii) DEPOSITIO SS. Apostolorum Petri & Pauli, mortem, seu passionem innuere; quod tamen incertissimum esse suadet tum opinio aliorum doctissimorum virorum docentium pro genericis & promiscuis habendas esse distinctiones, *natalis, festivitas, depositio*; tum etiam autoritas sæpe citati Indiculi Bucheriani sollemnitates adnotantis sub titulo, *Depositiones Martyrum*, longe a passionis aut mortis remotam ideam animis proponentes; nimirum festivitatem *Jesu in Bethleem Juda*, nec non *Natale Petri de Cathedra*, idest juxta communem sapientum interpretationem, *Festum Cathedrae S. Petri*.

(a) Ac primo quidem observat idem Morettus loc. cit. num. 68. Antonium Pagium, Sammaurinum annotatorem in Epistolam S. Gregorii, & Franciscum Blanchinium perperam cum Pearsonio existimasse, discussum Indiculi seu Kalendarii Bucheriani locum, de translatione

intelligi oportere. Postea ad detegendos proprios unicuique novos descendens, observat, Pagium in Critica Baroniana ad an. Christi 67. juxta Baronium 69. Pearsonianam adoptantem interpretationem simulque diem 29. Junii martyrii Petri & Pauli honore spoliare nolentem, duplici causa stationem actam eo die definire, altera celebrandæ memoriæ Passionis Apostolorum, altera memoriæ, habitæ eâ ipsa die Reliquiarum eorundem translationis, de qua Bucherianum Kalendarium: quod corpora sanctorum *iisdem sæpe diebus, qui eorum natales erant*, transferri consueverint. At quis non videt, longe dignius annotatu esse Festum martyrii Petri & Pauli, festo cujusvis Translationis sacrarum eorum Reliquiarum? Sammaurinum autem operum Magni Gregorii illustratorem, immerito S. Pontificem *memoria lapsus* asserere, quod secundæ translationis non meminisset. Nequaquam enim narrat scribens ad Constantinam, quod corpora Apostolorum remanserint usque ad ætatem suam in primitivis sepul-

Jam vero, ut de Cœmeteriis quoque *Ostiano, Vaticano*, & ad *Nimphas*, in quibus Apostolorum Princeps habitasse fertur, aliquid dicamus; de *Cœmeterio Ostiano* Onuphrius Panvinius cap. XII. de *cœmeteriis* hæc habet: „Cœmeterium omnium vetustissimum Ostrianum in via *salara* ad tertium ab Urbe lapidem, in quo B. Petrus Apostolus baptizasse dicitur. Constat id ex perantiquis *Liberii & Damasi summorum Pontificum actis* quæ MSS. servantur in Bibliothecis *Vaticana, Vallicellana, & Barbarina*, in quibus legitur. „Erat autem non longe a Cœmeterio „*Novellæ* (al. *Noellæ*) Cœmeterium Ostrianum, ubi B. Petrus Apostolus baptizaverat (*alibi* baptizavit): adeoque idem Panvinius citati operis cap. XI. referens verba authoris *Astorum* modo laudati *Liberii Papæ*, hæc subjungit. „Prothonotarius S. R. E. in *Actis Liberii Papæ primo tomo Conciliorum* ait: *Habitabat Liberius Papa ab Urbe Roma milliario tertio in Cœmeterio Novellæ juxta cœmeterium Ostrianum, ubi Petrus Apostolus baptizavit*. Demum eadem de *Ostiano Cœmeterio* habet *Cardinalis Baronius* ad annum 226. *Augustinus Mannius hist. select. c. 522. Bosius Romæ subterraneæ lib. 3. cap. 55. & Pancirolius in sacris thesauris*.

Cœmeterii autem *Vaticani*, quod etiam *fontis S. Petri* dicebatur, meminerunt *Cencius Camerarius*, qui postea ad Pontificatum Maximum evehctus *Honorii III.* sibi nomen adscivit, *Petrus Mallius Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe*

sepulcris, ex quo illuc relata fuerant a Romanis, sed quod eo loco postea ab istis fuerint, quo suis temporibus quiescebant. Quod verissimum. Nam revera Ecclesiæ navem regente Beatissimo Gregorio, Apostolicæ reliquiæ intra *Vaticani* atque *Ostiensis* conditorii angustias latitabant. Longe diffusiori calamo prosequitur doctissimus *Tranlyberinæ Basilicæ* historicus *analytice* criticam eorum omnium, quæ de translatione Corporum SS. Apostolorum ad Catacumbas scripserunt cl. viri *Franciscus Blanchinius* in

notis ad *Anastasium Bibliothecarium* tom. 2. pag. 205. & seqq. & *Johannes Vignolius* in notis ad *Librum Pontificalem* tom. 1. pag. 48. Verumtamen quum utriusque operis editiones Romæ hoc seculo adornatæ in eruditorum manibus frequentes sint, ex his quæ hætenus dicta sunt, facillime poterit unquisque per sese, laudatas adnotationes legendo, in his quæ ad discussam translationis quæestionem pertinent *Blanchinii Vignolique* errores deprehendere.

Urbe Canonicus, qui temporibus Alexandri III. floruit; ac Tiberius Alpharanus Vaticanæ item Basilicæ Clericus Beneficiatus in sua Ichnographica ejusdem Basilicæ Tabula, lit. L. Porro eo loci B. PETRUM Apostolum habitasse, conversosque a se ad fidem ethnicos baptizare solitum fuisse, pia fert traditio, quemadmodum testantur Jo. Severanus in memoriis sacris, & Antonius Bosius lib. 2. cap. 2. Romæ subterraneæ. Franciscus autem Maria Turrigius in sæpe laudato *Sacrorum trophæorum* opusculo hæc refert ex Cod. MS. de *precedentia*, qui in Archivo Basilicæ Vaticanæ servatur. „ Petrus habitavit in Vaticano. Constat ex Oratorio, quod „ magnum erat ad caput Basilicæ dirutum a Nicolao V. „ ut alterum ibi ædificatum (*sic*) vocabatur *Habitatio* „ *S. Petri*. . . . Quatuor habitationes B. Petri post fuerunt „ templa. Unum in Judæa, ubi liberata est est Socrus „ Petri a Christo. Hoc, de quo nunc agimus, quod Romæ „ in Vaticano est. Tertium Neapoli, dum Petrus veniebat „ Romam. Quartum Pisis, dum Roma profectus est „ in Occidentem, . . . Idem Turrigius citati libelli cap. iv. meminit alterius cœmeterii *ad nymphas* vulgo dicti in prædio Severæ via Nomentana lapide ab Urbe inter septimum & octavum, in quo D. Petrum habitasse & baptizasse ferunt vetustissima quædam Acta martyrum in Bibliotheca Vaticana servata: nam eorum author aëtorum, de SS. Papia & Mauro sermonem habens, hæc subdit: „ Quorum cor- „ pora collegit Joannes Presbyter noctu & sepelivit in via „ Numentana sub die 4. Calend. Februarii ad Nymphas, „ ubi Petrus habitabat & baptizabat, . . .

Et hæc de præcipuis Ecclesiis locisque aliqua Sanctissimorum Apostolorum memoria aut prærogativa insignitis, satis dicta sint (a). Quapropter ad antiquissimas fectas pictasque eorum imagines observandas, progrediamur.

CA-

(a) Præter Ecclesias SS. Petri & Pauli memoriis commendatas, de quibus huc usque egimus, meminit etiam Turrigius in sæpe laudato *sanctorum Trophæorum* opusculo aliarum Ecclesiarum atque locorum, aliqua, ut ipse existimat,

Principis Apostolorum prærogativa illustrium, cujusmodi sunt ædiculæ sive sacella SS. Petri & Pauli in via Ostiensi, ac SS. item Petri & Pauli *in Silice* in via sacra; nec non Ecclesiæ SS. Nerei & Achillei, ac S. Mariæ Transpontinæ, quarum

CAPUT XIV. ET ULTIMUM.

De antiquissimis quibusdam SS. PETRI & PAULI imaginibus.

EA fuit semper Christianorum hominum erga SS. Apostolos PETRUM & PAULUM pietas ac veneratio, ut vel a primis Ecclesiæ temporibus non Romæ solum, sed etiam ubique terrarum celeberrimæ eorum Imagines extiterint. S. PETRI figuram studiose a Christianis fuisse expressam quum adhuc in terris degeret, diserte testatur Eusebius *Hist. Eccl. lib. 5. cap. 18.* Et quamvis Nicephoro dubiæ fidei auctori credere renuamus, asserenti *lib. 2. hist. cap. 43.* quod omnium primus Lucas Evangelista SS. Apostolos ad nativam speciem effinxerit, plurimi tamen facienda esse videtur ea diligens atque accurata staturæ & vultus D. Petri descriptio, quam idem

tamen in hac nostra *Monumentorum Appendice* vix ullam habendam esse rationem existimavimus. *De sacello quidem in via Ostiensi, ab Archiconfraternitate SS. Trinitatis convalescentium* ex media via ubi situm erat, in locum, in quo nunc vultur extra Tergeminam portam Pio IV. Pontifice Maximo, translato, disserit idem Turrigius citati opusculi capite x. Ibi enim memoriæ proditum est, ambos Apostolos quum ad supplicium ducerentur, digressos, novissimam sibi pacem, salutemque dedisse iis verbis, quæ ex supposititia Pseudo-Dionysii Areopagitæ Epistola ad Timotheum descripta, habentur loc. cit. pag. 72. De ædicula vero SS. Petri & Pauli *in Silice* via sacra, Pauli PP. III. temporibus diruta, sermonem instituit Turrigius ejusdem opusculi capite xi. ad eamque pertinere arbitratur sequentia Anastasi verba

in vita Pauli I. anno Christi 757. ad summum Pontificatum evesi. „ Hic fecit noviter Ecclesiam infra „ hanc Civitatem Romanam in via „ sacra juxta Templum Romuli in „ honorem SS. Petri & Pauli, ubi „ ipsi Beatissimi Principes Aposto- „ lorum, tempore, quo pro Christi „ nomine martyrio coronati sunt, „ dum Redemptori nostro funde- „ rent preces propria genua flecte- „ re visi sunt. In quo loco usque „ hætenus eorum genua pro tes- „ timonio omnis in postremo ven- „ turæ generationis in quodam for- „ tissimo silice esse noscuntur de- „ signata, . . . Tandem de Ecclesia SS. Nerei & Achillei apud *septem solia*, aut *septizonium* in via nova (ubi transeunti Apostolo Petro, fertur cecidisse fasciola e suppurato diuturna compede crure), agit idem Turrigius laudati operis capite xiv.